

Structura și informația despre noul document de politici publice propus	
1. Denumirea documentului	Strategia de Mobilitate pentru anii 2023-2030.
2. Tipul documentului de politici publice care se propune	<p>Documentul de politici publice propus spre elaborare constituie o Strategie pe termen lung (8 ani) și va fi aprobată prin hotărâre de Guvern. Strategia urmează a fi elaborată și promovată în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.386/2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice și ale Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.</p> <p>Documentul de politici publice va viza domeniul de activitate al Guvernului – transport și infrastructură, stabilit la art. 4 lit. m) din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern.</p>
3. Problema care urmează a fi abordată	<p>Mobilitatea și conectivitatea sunt importante pentru noi toți. De la naveta zilnică la locul de muncă, vizitarea familiei și a prietenilor, turism, până la buna funcționare a lanțurilor mondiale de aprovizionare cu mărfuri a magazinelor și a producției noastre industriale, mobilitatea este un factor favorizant al vieții noastre economice și sociale.</p> <p>Pandemia de COVID-19 și criza cauzată de invazia Federației Ruse în Ucraina au demonstrat rolul esențial al inter conectivității, atunci când libera circulație a persoanelor și a bunurilor este limitată drastic sau chiar oprită în totalitate. Menținerea lanțurilor de aprovizionare și o abordare coordonată a conectivității și a activității de transport sunt esențiale pentru depășirea oricărei crize, dar și pentru consolidarea autonomiei strategice și a rezilienței.</p> <p>Potrivit analizei situației descrise în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, deși în ultimii 20 de ani evoluția economică în Republica Moldova a fost predominant pozitivă, aceasta nu s-a transpus și în creșteri substanțiale și geografic uniforme ale accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condițiile îmbunătățite de trai.</p> <p>Cu toate că aduce numeroase beneficii utilizatorilor săi, mobilitatea implică și costuri pentru societatea noastră. Printre acestea se numără emisiile de gaze cu efect de seră, poluarea atmosferică, fonică și a apei, dar și accidente rutiere și de altă natură, congestionarea traficului și declinul biodiversității, toate acestea afectându-ne sănătatea și bunăstarea. Eforturile și măsurile de politică de până acum nu au abordat încă suficient aceste costuri. Emisiile de gaze cu efect de seră din sectorul transporturilor au crescut de-a lungul timpului. Registrul de Stat al Transporturilor relevă creșterea ponderii autovehiculelor antrenate în transportul public de pasageri cu vârsta de peste 10 ani de la 68,5% în anul 2014 la 91% în 2022.</p> <p>Concomitent, Republica Moldova întâmpină o dificultate majoră în asigurarea unei infrastructuri de transport modern, combinat, sigur și eficient. O evaluare recentă a stării drumurilor publice naționale relevă</p>

o înrăutățire a situației. Cota drumurilor publice evaluate drept „excelente” și „bune” s-a redus de la 36,8% în anul 2015 la 30% în anul 2020, în timp ce starea drumurilor „rele” și „foarte rele” s-a extins de la 25,4 până la 46,8% din total.

Reducând mobilitatea internă a oamenilor, a capitalului și a forței de muncă, infrastructura precară constituie o constrângere majoră pentru dezvoltarea sectorului privat. Conform Raportului Competitivității Globale 2019, Republica Moldova s-a situat pe locul 86 din 141 de state evaluate, una din cele mai dificile fiind situația infrastructurii de transport rutier (locul 129). Subdezvoltarea infrastructurii de transport afectează comerțul, Republica Moldova acumulând unul dintre cele mai scăzute scoruri din Europa Centrală și de Est pentru indicele performanței logistice (2,46 din 5 puncte posibile). Aceste constrângeri subminează nivelul de competitivitate a țării, ceea ce constituie o mare provocare pentru o economie care depinde vital de comerțul exterior. Totodată, derularea proiectelor de infrastructură, pe lângă deficitul de finanțare, este frecvent încetinită și de capacitatea joasă de absorbție. Sub-executarea investițiilor capitale prevăzute în bugetul public a devenit o problemă cronică. În anul 2021 investițiile capitale din bugetul de stat au fost asimilate în proporție de 74%, în timp ce în cazul bugetelor locale - 62%.

Nu în ultimul rând, resursele alocate nu întotdeauna reflectă necesitățile grupurilor vulnerabile, în special ale persoanelor cu dizabilități, grupul cel mai vulnerabil când este vorba de accesul fizic la infrastructură. Cadrul normativ nu prevede suficiente garanții de accesibilitate a facilităților și serviciilor publice, în special, a transportului și nu include un cadru de sancțiuni eficient pentru încălcarea drepturilor existente. Autoritățile responsabile la nivel central și local nu monitorizează accesul liber al persoanelor cu dizabilități la mediul fizic.

O constrângere suplimentară o reprezintă nivelul actual de dezvoltare a domeniilor de transport feroviar și naval, cu o infrastructura slab dezvoltată și cadrul normativ adoptat parțial la reglementările și cerințele europene.

Conjunctura actuală, cauzată de războiul din Ucraina, demonstrează încă o dată faptul că transportul feroviar și naval au un rol vital în asigurarea funcționării adecvate a lanțurilor logistice marfă în regiune, și necesită o atenție deosebită la etapa de planificare a dezvoltării domeniului de transporturi.

O scurtă analiză evidențiază o creștere substanțială a utilizării segmentului feroviar și naval. În lunile ianuarie-septembrie 2022, prin intermediul transportului feroviar, au fost transportate 2,9 milioane tone de mărfuri, volum care este cu 30,9% mai mult față de lunile ianuarie-septembrie 2021, respectiv pe căile navale, în perioada similară a anului 2022 au fost transportate 103.6 mii tone de mărfuri comparativ cu volumul de 76,2 mii tone, transportate în aceeași perioadă a anului 2021.

Strategia de mobilitate va ține cont de constatările și recomandările ce vor fi formulate în urma evaluării actualei Strategii de transport și

	<p>logistică în vederea îmbunătățirii logicii intervenției, a exercițiului de programare, totodată considerându-se și lecțiile învățate din perioada anterioară de programare.</p>
<p>4. Scopul elaborării documentului de politici publice</p>	<p>Scopul elaborării Strategiei constă în asigurarea dezvoltării durabile și sigure a sistemului de transport precum și a instaurării unui management eficient al domeniului care va permite soluționarea rapidă a problemelor majore din sector, dar și identificarea unor soluții optime pentru soluționarea rapidă și eficientă a acestora.</p> <p><i>În viziunea Ministerului, sistemul de transport către anul 2030 urmează să corespundă următoarelor criterii:</i></p> <p><i>Transport accesibil, durabil, interoperabil și sigur</i>, în scopul eficientizării transportului de pasageri și marfă, îmbunătățirii infrastructurii, urmează a fi asigurată conectivitatea rețelei strategice de transport a Republicii Moldova la rețelele de transport internaționale, în special rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T), cu un impact minim asupra mediului.</p> <p><i>Dezvoltarea durabilă a infrastructurii sigure și de înaltă calitate</i></p> <p>Acest criteriu presupune asigurarea conectării rețelei strategice de transport a Republicii Moldova la rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T) și la rețelele din regiune, precum și o alocare bugetare suficientă, planificată pentru asigurarea unei infrastructurii de transport sigure, inclusiv integrarea standardelor de accesibilitate pentru persoanele cu nevoi speciale în politicile de infrastructură și transport.</p> <p><i>Consolidarea cadrului normativ și instituțional și fortificarea capacităților</i></p> <p>De asemenea, una din activitățile primordiale constituie consolidarea cadrului normativ și instituțional și fortificarea capacităților pentru asigurarea planificării în domeniul infrastructurii rutiere, transportului și logisticii, ce ar aborda într-o manieră holistică toate tipurile de transport (rutier, feroviar, naval și aerian), în vederea creșterii eficienței resurselor publice alocate și stimulării investițiilor private pentru sporirea conectivității și mobilității populației și performanței logistice pentru economia țării.</p> <p><i>Asigurarea mobilității persoanelor și bunurilor în cele mai bune condiții sociale și de siguranță</i></p> <p>Activitățile conexe realizării viziunii presupun revizuirea programelor de transport rutier pentru interconectarea acestora inclusiv la nivel regional, eficientizarea serviciilor regulate și sporirea accesului populației la aceste servicii, instituirea unui mecanism viabil de susținere a transportatorilor în vederea modernizării parcului antrenat în conformitate cu cele mai înalte standarde internaționale, inclusiv promovarea interoperabilității între diverse moduri de transport rutier, feroviar, aerian și pe căi navigabile interioare, cu luarea în calcul a fluxurilor de pasageri/marfă, costuri investiționale și utilizarea optimă a</p>

	<p>capacității infrastructurii existente. Abordarea acestei viziuni va contribui în mod direct posibilă creștere a gradului de accesibilitate a cetățenilor Republicii Moldova prin protejarea infrastructurii rutiere, promovarea dezvoltării echilibrate a tuturor modurilor de transport și îmbunătățirea calității și a eficienței serviciilor, reducerea emisiilor de gaze și minimalizarea efectelor adverse asupra mediului. Totodată, acesta va implica necesitatea de reglementare și coordonare de către stat a pieței transportului de mărfuri printr-o mai bună distribuție a traficului spre moduri de transport mai ecologice, mai sigure și mai eficiente energetic.</p> <p><i>Asigurarea accelerării digitalizării sistemelor de transport</i> Dezvoltarea și îmbunătățirea tehnologiilor în domeniul transportului, cum ar fi sistemele inteligente de transport, precum și promovarea utilizării sistemelor inteligente de transport și a tehnologiei informației în gestionarea și exploatarea tuturor modurilor de transport (sisteme de date deschise, servicii electronice și sisteme de management integrat pe toate tipurile de transport).</p> <p><i>Asigurarea trecerii la modele de transport prietenos mediului</i></p> <p>Preluarea și implementarea celor mai bune practici europene cu referire la trecerea la modele de transport prietenos mediului. Stimularea tranziției transportului de mărfuri și pasageri către moduri de transport mai ecologice (cale ferată, transport naval). Stimularea utilizării unor moduri de transport mai ecologice, inclusiv mașini electrice, transport public electric, biciclete, trotinete și instituirea mecanismelor de închiriere a acestora.</p>
<p>5. Concordanța cu Strategia națională de dezvoltare</p>	<p>Strategia va prelua obiectivele și țintele aferente domeniului transporturilor, setate în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (în continuare – SND 2030), dezvoltând obiective și definind măsuri de intervenție ce vor contribui la atingerea Obiectivului 2 Îmbunătățirea condițiilor de trai, care este urmat de Obiectivul specific 2.1. Sporirea mobilității prin sisteme eficiente, durabile și sigure de transport, precum și a Obiectivului 10 Asigurarea unui mediu sănătos și sigur.</p> <p>Astfel, Strategia de mobilitate va ține cont de obiectivele specifice, indicatorii de impact și acțiunile prioritare incluse în SND 2030 pentru cele 2 obiective strategice, aliniindu-și intervențiile astfel încât să existe o corelare între cele două documente de politici.</p> <p>Noua Strategie de mobilitate va urmări dezvoltarea unui sistem de transport accesibil și sigur, asigurarea unei infrastructuri de transporturi sigure, integrarea standardelor de accesibilitate pentru persoanele cu dizabilități în politicile de infrastructură și transport și îmbunătățirea impactului transportului asupra mediului.</p> <p>Totodată, prioritățile naționale în domeniul transporturilor și infrastructurii vor fi corelate cu angajamentele privind implementarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 a ONU (în special ODD 9 și a unor indicatori ai ODD 11 și ODD 13).</p>

	<p>Conform angajamentelor privind dezvoltarea durabilă, până în anul 2030 urmează să fie implementate următoarele ținte strategice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - va fi asigurată dezvoltarea infrastructurii de calitate, fiabile, durabile și sigure în întreaga țară pentru a susține dezvoltarea economică și creșterea bunăstării populației, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți (ODD 9.1); - va fi asigurat accesul la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, precum și îmbunătățirea siguranței rutiere, în special prin extinderea rețelilor de transport public (ODD 11.2); - asigurarea rezistenței la schimbările climatice prin reducerea riscurilor legate de schimbările climatice (ODD 13.1). <p>Totodată, Strategia va servi drept instrument pentru a obține sprijinul conceptual și financiar al partenerilor de dezvoltare, în scopul implementării cu succes a Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.</p>
<p>6. Concordanța cu Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM)</p>	<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale actualizează anual Strategia sectorială de cheltuieli în domeniul transporturilor și infrastructurii drumurilor pentru o perioadă de trei ani, în contextul CBTM. Respectiv, conform Strategiei și priorităților stabilite în sector, se planifică anual resursele financiare necesare pentru realizarea obiectivelor stabilite în documentele de politici sectoriale.</p> <p>Noua Strategie de mobilitate va permite planificarea cheltuielilor într-o manieră integrată și focusată pentru îndeplinirea obiectivelor pe termen mediu, precum și va permite atragerea resurselor financiare în sector și implementarea sustenabilă a programelor sectoriale, care vor contribui la realizarea obiectivelor Strategiei.</p> <p>Astfel, implementarea Strategiei de mobilitate pentru anii 2023-2030 se va realiza prin intermediul următoarelor programe/ subprograme bugetare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Programul 64: Dezvoltarea transporturilor - Subprogramul 6402: Dezvoltarea drumurilor - Subprogramul 6403: Dezvoltarea transportului naval - Subprogramul 6404: Dezvoltarea transportului rutier - Subprogramul 6405: Dezvoltarea transportului feroviar - Subprogramul 6406: Dezvoltarea transportului aerian <p>Este de menționat că, investițiile realizate din surse externe, la fel, se regăsesc în legea bugetului de stat anuală, redistribuite în cadrul subprogramelor bugetare sus-nominalizate. Adițional, vor fi identificate</p>

	noi surse externe de finanțare necesare pentru realizarea integrală a obiectivelor planificate.
7. Concordanța cu prioritățile guvernamentale și celelalte documente de planificare și de politici publice	<p>Necesitatea elaborării Strategiei derivă din Programul de activitate al Guvernului, care prevede creșterea ritmului de implementare a proiectelor de infrastructură, astfel încât populația, cât și mediul de afaceri, să beneficieze de drumuri calitative și servicii de transport.</p> <p>Elaborarea Strategiei de mobilitate este prevăzută în Planul de acțiuni al Guvernului pentru anul 2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 90/2023, care vine întru realizarea Obiectivului 6.1 ce vizează asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, accesibile și durabile.</p> <p>Strategia de mobilitate va asigura implementarea prevederilor din Titlul IV, Capitolul 15 – TRANSPORTURI, din Acordul de Asociere RM-UE și va urmări realizarea obiectivelor asumate prin intermediul următoarelor priorități:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Consolidarea cooperării în domeniul transporturilor pentru a contribui la dezvoltarea unor sisteme de transport durabile; - Promovarea operațiunilor de transport eficiente, desfășurate în condiții de siguranță și securitate, precum și intermodalitatea și interoperabilitatea sistemelor de transport; - Îmbunătățirea principalelor legături de transport între teritoriile Republicii Moldova și UE. <p>De asemenea, Strategia de mobilitate va asigura alinierea politicii naționale în domeniul transporturilor la obiectivele Strategiei pentru o mobilitate sustenabilă și inteligentă a Comisiei Europene.</p> <p>Mai mult, Strategia de mobilitate va ține cont de angajamentele Republicii Moldova în contextul cererii de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, decizie asumată care se înscrie deplin în angajamentul Guvernului de a avansa pe calea integrării europene.</p> <p>Totodată, Strategia de mobilitate va asigura continuitatea obiectivelor trasate în Strategia transport și logistică pentru anii 2013-2022 (Hotărârea Guvernului nr. 827/2013) și Concepția pentru restructurarea sectorului feroviar și a Î.S. „Calea Ferată din Moldova” pentru anii 2022- 2024 (Hotărârea Guvernului nr. 1042/2017).</p> <p>De asemenea, implementarea Strategiei de mobilitate va contribui la realizarea Strategiei de mediu pentru anii 2014-2023 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia (Hotărârea Guvernului nr. 301/2014). Printre Direcțiile de acțiune ale Obiectivului specific 2: Integrarea principiilor de protecție a mediului, de dezvoltare durabilă și dezvoltare economică verde, de adaptare la schimbările climatice în toate sectoarele economiei naționale se regăsește: i) promovarea trecerii de la un transport care poluează la unul care poluează mai puțin, utilizează energie regenerabilă și protejează mediul ambiant; ii)</p>

	<p>evaluarea potențialului economic și ecologic pentru diversitatea sistemului de transport (rutier, feroviar, aerian, naval).</p> <p>La fel, în Strategia de mobilitate se vor regăsi soluții la problemele existente privind accesibilitatea infrastructurii de transport și transporturi a persoanelor cu dizabilități, identificate și abordate de Programul Național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 723/2017.</p> <p>La elaborarea Strategiei de mobilitate se vor considera și direcțiile de acțiune și obiectivele Strategiei Naționale de apărare și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestora pentru anii 2018-2022, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 134/2019, ținându-se cont că rețeaua de drumuri și transporturile fac parte din infrastructura critică a țării. De menționat că, a fost inițiată elaborarea unei noi Strategii Naționale de apărare.</p>
<p>8. Perioada planificată pentru elaborarea documentului de politici publice</p>	<p>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale își propune realizarea exercițiului de elaborare a Strategiei de mobilitate pentru anii 2023-2030 până la finele trimestrului III al anului 2023, după care să fie inițiată procedura de promovare.</p>
<p>9. Părțile implicate</p>	<p>Proiectul Strategiei de mobilitate urmează a fi elaborat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, cu asistența tehnică a Uniunii Europene și prin implicarea activă a următoarelor instituții:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Î.S. Administrația de Stat a Drumurilor; ▪ Agenția Națională Transport Auto; ▪ Agenția Navală; ▪ Autoritatea Aeronautică Civilă; ▪ Agenția Feroviară; ▪ Agenția pentru Supraveghere Tehnică; ▪ Î.S. Calea Ferată din Moldova. <p>De asemenea, în dependență de intervențiile necesare în domeniile vizate de Strategie, vor fi atrase în calitate de părți următoarele autorități și instituții publice:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cancelaria de Stat; - Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării; - Ministerul Energiei; - Ministerul Mediului; - Ministerul Apărării; - Ministerul Afacerilor Interne; - Ministerul Muncii și Protecției Sociale; - Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene etc. <p>Pentru asigurarea unui proces participativ la elaborarea proiectului Strategiei urmează a fi constituit un Grup de lucru responsabil, care se va aproba prin ordin al ministrului.</p> <p>Suplimentar, pe lângă autoritățile menționate, în componența Grupului de lucru vor fi incluși reprezentanți ai asociațiilor patronale din domeniul transporturilor și infrastructurii, precum și reprezentanți ai mediului academic (Universitatea Tehnică a Moldovei).</p> <p>La fiecare etapă de elaborare urmează a fi organizate consultări publice cu antrenarea societății civile și partenerilor de dezvoltare. Informarea părților interesate se mai realiza prin intermediul ședințelor consultative</p>

tematice, dezbaterilor publice, conferințelor de presă și emiterea comunicatelor informaționale.

Întregul proces se va realiza transparent, activ și participativ, precum și în strictă conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Hotărârii Guvernului nr. 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional, precum și alte acte normative care prevăd mecanismul de consultare, elaborare și promovare a documentelor de politici publice.